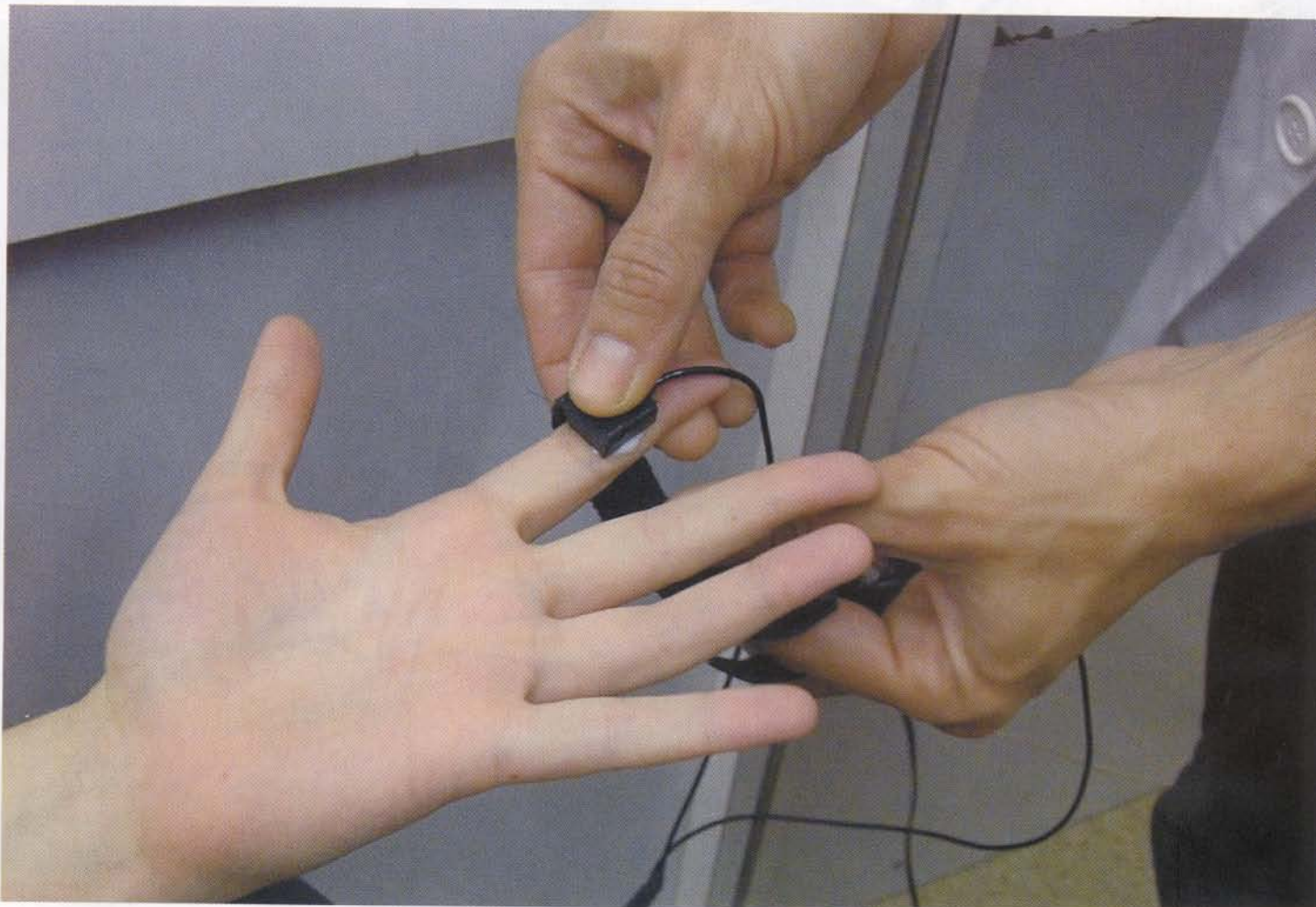

Els nostres estudiants esportistes a Pequín

L'estudiant Joan Serra, 'Premi Europeu de Periodisme' 12 ■
Mesures de l'Autònoma contra la sequera 16 ■ Pel conseller
Tresserras, l'actual sistema universitari és insostenible
20 ■ Els beneficis de ser voluntari en assaigs clínics 26 ■
El programari lliure, un 'software' sense cadenes 36 ■

MARTÍ QUINTANA

Voluntaris mèdics: benefici compartit per la ciència

Cada any centenars d'universitaris participen en assajos clínics remunerats. Fer de rata de laboratori és considerat per alguns perillós o antiètic, mentre que per altres és una manera fàcil de fer diners i, a la vegada, contribuir al desenvolupament científic.

Els estudis en aquest camp són d'allò més variats: sobre fàrmacs, drogues, o comportaments i trastorns psicològics... tots amb la finalitat de fer avenços en el camp de la medicina i la psicologia.

Els detractors d'aquesta pràctica afirmen que pot ser insegura, però segons el doctor Magí Ferrer, responsable dels assajos clínics a l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM-Hospital del Mar), són necessaris perquè "després de la investigació amb animals i d'extrapolarne els resultats, s'ha d'estudiar amb humans, que són els autèntics destinataris dels estudis que realitzem a nivell mèdic".

L'investigador explica el procés que seguirà mentre prepara el voluntari.

La majoria de voluntaris són estudiants universitaris, ja que molts assajos es realitzen en els mateixos centres de docència. Segons explica el doctor Rafael Torrubia, responsable de la Unitat de Psicologia Mèdica de la UAB, ser estudiant no és condició *sine qua non* per a fer un d'aquests estudis, però "la proximitat és un factor clau i anima els estudiants a participar-hi". A més, el doctor Ferrer afegeix: "El boca-orella entre estudiants és el que més funciona".

Però, què impulsa els estudiants a ser voluntaris? Octavi de la Iglesia, estudiant de Biologia de la UAB, ho té molt clar: "La meva germana m'ho

Estudis dins el Campus

A finals d'any, 150 voluntaris hauran passat per la Unitat de Psicologia Mèdica, el grup de recerca de la UAB que investiga aspectes psicològics i psicopatològics de diverses patologies psíquiques, com l'ansietat. Segons el doctor Rafael Torrubia, responsable de la unitat, gairebé tots són estudiants de totes les facultats el campus. "Conèixer un àmbit que potser els és llunyà" i la curiositat és el que els empeny a participar, ja que la compensació econòmica, d'uns 15 euros, és en concepte de dietes.

va aconsellar perquè ella ja ho havia fet. A més, em van pagar molt bé, 550 euros dos caps de setmana, tot servit". I és que l'Octavi va provar un nou fàrmac hipertensor i es va estar dos caps de setmana als Laboratoris d'Anàlisi del doctor Echevarne. "Entrava el divendres a la tarda, sopava i me n'anava a dormir. El dissabte a les vuit del matí em van donar la pastilla i cada mitja hora m'extreien mostres de sang. Mentrestant, dormia, mirava la tele o jugava a cartes amb els altres voluntaris".

Diners, curiositat i control

La compensació econòmica que reben i la curiositat són, en definitiva, les principals motivacions dels joves a l'hora de participar en aquests estudis. Segons el doctor Manuel J. Barbanoj, responsable del Centre d'Investigació de Medicaments de l'Hos-

pital de Sant Pau, en els estudis que no tenen valor terapèutic pels participants i que per tant es realitzen amb voluntaris sans —anomenats de FASE I—, hi ha "una clara compensació econòmica per raó de la dedicació, del temps emprat, però no pel risc, que sempre és aïotat".

Ètica i seguretat

De fet, tots els experiments clínics amb humans estan molt controlats, ja que han de rebre l'aprovació del Comitè Ètic d'Investigació Clínica, organisme format per persones independents que avaluen la conveniència de realitzar l'estudi. "Es fa un balanç entre els coneixements i la rellevància del que es derivarà de l'estudi respecte els riscos i la incomoditat que pot causar en el participant", afirma el doctor Barbanoj. Posteriorment la proposta d'estudi passa per l'Agèn-

En aquest experiment, els electrodes ajuden a medir els impulsos nerviosos.

cia Espanyola del Medicament, que és una entitat relacionada amb el Ministeri de Sanitat. En definitiva, doncs, "hi ha una regulació més enllà de l'hospital, per evitar que s'aprovi tot per fer investigacions", segons afirma el doctor Ferrer.

Malgrat tot, Barbanoj reconeix que "en alguns estudis la incertesa que hi ha és més gran que en altres". I explica: "Si es tracta del primer estudi d'un fàrmac en el ser humà, malgrat que avaluïs la informació prèvia amb animals, no deixa de ser la primera vegada que ho administres a un humà". De totes maneres, el doctor puntualitza: "Es comença amb dosis molt baixes i s'augmenten progressivament, sempre amb molt de control".

Aquesta sensació de seguretat la corrobora Víctor Torres, estudiant de Comunicació Audiovisual a Blanquerna i participant

■ **La majoria de participants són estudiants universitaris**

■ **La compensació econòmica i la curiositat són les principals motivacions**

■ **Una base de dades comuna a tots els centres catalans evita que els joves es professionalitzin**

GUILLEM GRIERA

en un estudi al centre de Can Ruti d'un medicament per a la tuberculosi. Víctor afirma: "Durant el temps que he fet l'estudi no he tingut cap tipus d'efecte secundari, potser una mica de diarrea i mal de panxa". I és que Víctor està provant aquest medicament des del novembre i, de funcionar, reduirà el temps de tractament de la tuberculosi de nou a dos mesos. La durada de l'estudi en què participa és d'onze mesos i ha d'assistir un cop al mes a les instal·lacions mèdiques. La compensació econòmica és de 1.500 euros.

Tant en Víctor com l'Octavi coincideixen que l'experiència ha estat molt positiva i que s'han sentit segurs i molt ben atesos pels investigadors. Tots dos, com tots els participants en assajos clínics,

Tots els equipaments passen controls per garantir la seguretat dels voluntaris.

van firmar el Consentiment Informat, un document que explica el procediment, finalitat, beneficis i riscos de la investigació. A més, també explicita la confidencialitat de les dades i la possibilitat d'abandonar l'estudi en qualsevol moment. Avui, tant l'Octavi com en Víctor repetirien l'experiència: la consideren una manera fàcil i ràpida de guanyar diners.

De totes maneres, el doctor Ferrer afirma que la compensació econòmica és "insuficient" per a poder fer de la participació en els estudis un *modus vivendi*. I per evitar la professionalització s'ha creat a Catalunya una iniciativa pionera a l'Estat espanyol: una base de dades de voluntaris que controla la freqüència de participació en assajos. Per tant, més enllà de la compensació

econòmica que rep el participant també es contribueix al desenvolupament de la medicina. "Amb humans les descobertes sempre són grans de sorra, però hem fet coses interessants, som dels primers del món que hem treballat amb la metabolització d'èxtasi en persones", afirma el doctor Ferrer. I a les veus crítiques amb aquests experiments, el doctor Barbanj els pregunta: "Què és més antiètic? Fer aquests estudis amb controls, metodologia i perspectiva o bé disposar a la farmàcia de petites bombes de rellotgeria ineficaces o fins i tot perjudicials perquè no s'han provat abans?" ■

**Martí Quintana
Victoria Chauvell
Adriana Ribas**